

РІШЕННЯ
Антикризового штабу стійкості економіки (АШ)
Забезпечення стійкості економіки
в умовах ескалації повномасштабної війни

м.Київ

20.08.2026 р.

За участю представників центральних органів державної влади, органів місцевого самоврядування, Національної академії наук України, а також структурованих об'єднань та організацій промисловців, підприємців, роботодавців, профспілок, об'єднаних територіальних громад проведено розширене засідання Антикризового штабу (АШ) на тему: **«Забезпечення стійкості економіки в умовах ескалації повномасштабної війни»**.

Під час засідання АШ основну увагу було приділено спільним заходам органів державної влади та бізнесу з метою зменшення втрат українських експортерів; диверсифікації експортної логістики; формування збалансованої тарифної політики вантажних перевезень; покращення умов для поглибленої переробки сировинної продукції та доступу до фінансових ресурсів.

Повномасштабна війна продовжує формувати надзвичайні системні виклики для українського агросектору.

Блокування російським агресором роботи глибоководних портів внаслідок ескалації повітряних атак проти логістичної та портової інфраструктури значно обмежує морські експортні поставки зернових з України.

Жодні альтернативні маршрути не зможуть повноцінно замінити чорноморські порти ні за вартістю, ні за пропускнуою спроможністю. Залізниця, дунайські порти та автоперевезення сукупно можуть забезпечити лише 50–55% потужності портів Великої Одеси, а українська експортна продукція конкуруватиме між собою через обмежену пропускну здатність наявних альтернативних шляхів.

За умови тривалого блокування портів щонайменше 50% експортного потенціалу України, або близько 30 млн тонн агропродукції, може не потрапити на міжнародні ринки, що створює також загрози для світової продовольчої безпеки.

На загальній ситуації позначилося й рішення АТ «Укрзалізниця» підвищити вантажні тарифи на 30% з 1 серпня 2026 р. Паралельно перевізник обмежив прийом вантажів до кількох припортових станцій Одещини.

Втім, сьогодні залізниця фактично є критичною інфраструктурною ланкою, без якої не можуть стабільно працювати порти, металургія, аграрний сектор, великі промислові підприємства та експортні коридори. Відтак політика тарифоутворення АТ «Укрзалізниця не може розглядатися лише у контексті подолання фінансових проблем одного підприємства-монополіста, а також має враховувати наслідки впливу такого рішення на функціонування усіх сегментів реального сектору економіки» в умовах блокування агресором експорту морпортами України та продовження планомірного руйнування логістичних об'єктів бізнесу.

Поточне оперативне реагування Уряду та НБУ обмежується здебільшого точковими заходами.

Згідно з постановою Кабінету міністрів від 13 серпня 2026 року №1012, виробники сільськогосподарської продукції для провадження діяльності отримали можливість брати пільгові кредити за державною програмою «5-7-9%» на суму до 90 млн грн без умови того, що ці гроші матимуть йти на інвестиційні цілі. До цього кредити на поповнення оборотного капіталу було обмежено 5 млн грн. Додаткові можливості для кредитування аграріїв створив Національний банк України, зокрема, коефіцієнт застави під сільськогосподарську продукцію збільшено з 0,4 до 0,75. До 1 вересня 2027 року також пом'якшено окремі вимоги до кредитування аграрного сектору, зокрема щодо реструктуризації та оцінки фінансових показників підприємств. Опрацьовуються окремі рішення з міжнародними партнерами щодо розширення модульних можливостей зберігання зернових, впровадження інструментів підтримки для малих і середніх господарств, які мають обмежений доступ до банківського фінансування тощо.

У разі відсутності подальших скоординованих антикризових комплексних рішень центральних державних органів вперше за роки незалежності України на полях може залишитись не зібраний урожай. Адже витрати на його збирання збільшують збитковість підприємств, водночас аграріям потрібні обігові кошти для фінансування поточних витрат, зокрема компенсації відсотків за кредитами. За відсутності державної підтримки посівні площі під майбутній урожай можуть скоротитися на 5-7 млн га.

Ситуація вимагає комплексних антикризових заходів та координації дій Верховної Ради, КМУ, НБУ, зосередження військових, економічних, та дипломатичних ресурсів не лише в сегменті забезпечення доступу до зовнішніх ринків експорту агропродукції, а також хімічної промисловості, ГМК, виробництва будматеріалів тощо.

З огляду на вказане вище, а також з урахуванням раніше ухвалених рішень АШ із забезпечення стійкості економіки в умовах ескалації повномасштабної війни, пропонується:

1. КМУ, Офіс Президента, РНБО, НБУ

Опрацювати **перелік комплексних антикризових заходів** з метою зменшення втрат українських експортерів, диверсифікації експортної логістики, формування збалансованої тарифної політики вантажних перевезень, покращення умов для поглибленої переробки сировинної продукції та доступу до фінансових ресурсів, що має бути нормативно затверджений Рішенням РНБО (як варіант, Постановою КМУ).

2. КМУ

З огляду на важливість забезпечення експортних коридорів для функціонування економіки України утворити постійно діючий координаційний робочий орган на чолі Віце-прем'єра-міністра із залученням представників Офісу Президента, РНБО з питань забезпечення діяльності портів, функціонування логістичних коридорів, транспортної інфраструктури на період подолання кризової ситуації.

3. РНБО

Зважаючи на нові виклики, пов'язані із планомірним руйнуваннями морської та річкової портової інфраструктури, транспортних засобів внести зміни до Стратегії морської безпеки, затвердженої Указом Президента України від 17 липня 2024 року № 468/2024 з опрацюванням варіантів реагування у тому числі за участю міжнародних партнерів, у т.ч. з урахуванням поточної ситуації довкола блокування функціонування транспортних морських коридорів на Чорному морі

4. КМУ, НБУ спільно з провідними державними фінансовими установами

Розробити можливі механізми реструктуризації, пролонгації або часткового списання заборгованості за кредитами, які бралися під обігові кошти протягом 2025-2026 років

5. КМУ

Провести термінові переговори з Європейським Союзом з найбільш нагальних питань:

скасування квот на імпорт з України агропродукції та підтримки вільного транзиту українського експорту для постачання за межі ЄС;

організація проведення товарних інтервенцій з метою викупу у сільськогосподарських підприємств пшениці для розміщення на захищених

об'єктах Державного агентства з управління резервами, Аграрного фонду України.

прискорення вирішення питання щодо використання приватних товарних вагонів та локомотивів, які можна отримати від балтійських країн - членів ЄС, де залізничні колії мають однаковий з Україною стандарт.

6. Міністерство з відновлення, інфраструктури та транспорту

Опрацювати зміни до законодавства та нормативних відомчих актів у питаннях:

надання права використання приватними суб'єктами господарювання власних залізничних локомотивів та пунктів зміни колісних пар при перетині кордонів з країнами ЄС

продовження строків експлуатації вагонів, технічної оцінки рухомого складу та проблематиці клейміння, що має базуватися на оцінці реального технічного стану, результатах діагностики, економічній доцільності, прозорих правилах для всіх учасників ринку та врахування міжнародного досвіду.

7. Міністерство аграрної політики та продовольства

Ініціювати розробку та прискорену реалізацію програм переробки аграрної сировини, у тому числі на біопаливо на основі використання міжнародного досвіду впровадження сучасних технологій, створення сприятливих умов для залучення інвестицій на розвиток потужностей переробних галузей.

**Президент УСПП,
співголова Національної тристоронньої
соціально-економічної ради**

А.К.Кінах